

Rijksoverheid

DG Oekraïense Ontheemden

Burgemeesters van de gemeenten in Nederland
Vorzitters van de Veiligheidsregio's

Ons kenmerk

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 16 december 2022

Onderwerp Langdurige inzet opvang ontheemden uit Oekraïne door gemeenten

Geachte burgemeesters en voorzitters van de Veiligheidsregio's,

De voortdurende Russische invasie in Oekraïne zorgt voor een aanhoudende instroom van ontheemden naar Nederland. Sinds het begin van de crisis spannen gemeenten en veiligheidsregio's zich in om deze vluchtelingenstroom op een goede en menswaardige manier op te vangen. Ik ben dankbaar om te zien dat dit goed verloopt.

Begin maart heb ik de Veiligheidsregio's gevraagd om 2.000 plekken crisisnoodopvang per regio te organiseren. Eind april heb ik een verzoek gedaan om, in aanvulling op de eerdere gerealiseerde 50.000 plekken, aanvullend 25.000 plekken te organiseren, volgens een verdeelsleutel die de Veiligheidsregio's onderling overeenkomen. Om de wederzijdse afspraken goed vast te leggen tot een tijdelijke wet in werking treedt, zijn we een Bestuurlijk Afsprakenkader met elkaar overeengekomen. Ik ben u erkentelijk voor de samenwerking in deze trajecten.

Nu de eerste acute fase voorbij is, werken we toe naar rust en stabiliteit. Hiertoe hebben we samen met VNG en Veiligheidsregio's een systematiek vastgesteld die moet leiden tot een heldere, voorspelbare en flexibele opgave voor de Gemeentelijke Opvang Ontheemden uit Oekraïne (GOO). Zo komen we gezamenlijk tot een heldere opgave voor medio 2023 en voorkomen we dat we ad-hoc de opgave moeten aanpassen.

Opschalen GOO naar 90.000 plekken per 1 juli 2023

Hoewel de toestroom van ontheemden de afgelopen maanden stabiel is, verwacht ik niet dat deze verder zal afnemen. Zo blijkt uit onderzoek van Instituut Clingendael dat de toestroom naar verwachting gestaag zal doorzetten en dat terugkeer voorlopig minimaal zal zijn. Dit leidt ertoe dat we de verwachting voor het aantal GOO-plekken moeten bijstellen. Op basis van de instroomcijfers is de verwachting op dit moment dat we op 1 juli 2023 90.000 GOO plekken nodig hebben.

Ik vraag u dan ook om de capaciteit voor de GOO gefaseerd op te schalen naar 90.000 per 1 juli 2023. We houden hierbij vast aan de verdeelsleutel die is vastgesteld voor de opschaling van 50.000 naar 75.000 plaatsen (zie bijlage 1).

Momenteel hebben de gemeentes al circa 69.000 plekken gerealiseerd en zijn veel nieuwe opvanglocaties in ontwikkeling. De Nationale Opvang Organisatie voor ontheemden uit Oekraïne zal alle gemeenten daarbij blijven bijstaan met financiële middelen, bemiddeling en advies. Daarbij is het van belang dat gemeenten tijdig rapporteren over de ontwikkelingen in hun opvangcapaciteit.

Ik wil de Veiligheidsregio's vragen te monitoren hoe de opschaling verloopt, en hierover per gemeente te rapporteren aan het Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne (KCIO).

In de tijdelijke wet opvang Oekraïners (momenteel in consultatie) wordt de taak van de gemeentes voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne voor langere termijn vastgelegd, namelijk voor de loop van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming plus 1 jaar. Op het moment van schrijven is dit dus tot 4 maart 2025. U kunt hier dus rekening mee houden in de planning van uw activiteiten.

Heldere, voorspelbare en flexibele systematiek

Nu de oorlog in Oekraïne, alsmede de opvang van ontheemden langer duurt, tracht ik de vraag aan de gemeentes en Veiligheidsregio's tijdig en beter voorspelbaar te maken. Er wordt daarom gewerkt aan een prognosemodel voor de instroom en uitstroom van ontheemden uit Oekraïne en wat dit betekent voor de GOO.

Elke twee maanden bespreken we de laatste prognose in het Directeurenoverleg Oekraïense Ontheemden. Indien de prognose leidt tot aanpassing van de opgave voor de GOO, zal dit ter besluitvorming worden voorgelegd in de lijn ACMS-MCMS. Zowel de VNG als de Veiligheidsregio's zijn in deze overleggen vertegenwoordigd. Het eerstvolgende moment hiervoor is rond 1 februari 2023.

Hierbij richten we ons op tijdige besluitvorming, rekening houdend met een voorbereidingstijd van zes maanden.

Zo borgen we dat de opgave tijdig helder is, maar ook dat we flexibel kunnen opschalen of afschalen.

Ondersteuning vanuit het Rijk

Ik benadruk dat het Rijk de ondersteuning naar de gemeenten ook bij deze aanvullende opgave voortzet. De afspraken en randvoorwaarden bij de opvang van ontheemden uit Oekraïne zoals deze neergelegd in het bestuurlijk afsprakenkader van 1 juli 2022 blijven hierbij van kracht.

Ik realiseer me dat de instroom van ontheemden, naast de opgave vanuit de reguliere asielketen, leidt tot grote druk op de voorzieningen. Het kabinet gaat de komende maanden, samen met de VNG, in overleg om tot maatregelen te komen om deze druk te verlagen en ruimte te bieden aan een grotere diversiteit aan oplossingen.

In bijlage 2 vindt u een overzicht van wijze waarop het Rijk deze opgave ondersteunt.

Financiën

Het uitgangspunt blijft: gemeentes krijgen een reële compensatie voor de kosten die worden gemaakt voor het realiseren van de GOO.

Op 15 oktober trad de gewijzigde bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) in werking. Op grond van deze regeling ontvangen gemeenten een specifieke uitkering voor de verstrekkingen die zij doen in verband met de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Ook op de uitbreiding van het aantal plekken is de bekostigingsregeling van toepassing. Dat betekent dat de systematiek hetzelfde blijft, namelijk dat de gemeente per beschikbaar bed voor Oekraïense ontheemden een normbedrag krijgt. Op moment van schrijven bedraagt dat normbedrag 83 euro. Aanvullend is de mogelijkheid gecreëerd om in uitzonderlijke gevallen de werkelijke meerkosten te declareren.

Tevens is het bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's verlengd. Ook de Veiligheidsregio's blijven in 2023 verzekerd van adequate bekostiging bij de uitbreiding van het aantal plekken. Voor de kosten in 2023 vindt vergoeding wederom op aanvraag plaats, in te dienen per halfjaar. Voor de periode 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2023 dient uiterlijk 30 april 2023 een aanvraag te worden ingediend.

In de tijdelijke wet opvang ontheemden uit Oekraïne wordt de financiering voor de GOO wettelijk verankerd.

Slotopmerkingen

In het kader van de opvang van ontheemden uit Oekraïne lopen nog enkele andere trajecten die onze nadrukkelijke aandacht hebben. Ik werk, samen met de VNG en Veiligheidsregio's, aan een handelingsperspectief voor ontheemden met overlast gevend gedrag. Daarnaast wordt u tijdig geïnformeerd over het traject voor de derdelanders die na 4 maart 2023 niet meer in de GOO kunnen verblijven.¹

Tot slot ben ik me terdege bewust van de uitdaging die dit verzoek met zich meebrengt, zeker gezien de inzet voor andere doelgroepen en de duur van deze opgave.

Ik wil dan ook mijn waardering uitspreken voor alle medewerkers en bestuurders van de gemeenten en de veiligheidsregio's, die zich samen met maatschappelijke organisaties en vrijwillige burgerinitiatieven – met succes – blijven inspannen.

Ik vertrouw erop u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

¹ Zie ook Verzamelbrief d.d. 16 december 2022